

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft enkele vragen en opmerkingen over de brief van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 mei 2021 (Kamerstukken 27 859 en 29 861, nr. 153) over het Verbeterplan van de registratie van arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen (BRP).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Martin Bosma

Adjunct-griffier van de commissie,
Hendrickx

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Stand van zaken	3
3.	Het stappenplan	4
4.	Uitvoering	5
5.	Relatie met overige wetgeving	5

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie danken de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de brief van 26 mei 2021 over het voornemen om contactgegevens en tijdelijke verblijfsadressen van niet-ingezetenen te gaan registreren. Dat achten de leden van de VVD-fractie een goede zaak, want niet-ingezetenen, waaronder ook vaak arbeidsmigranten, verblijven soms jarenlang in Nederland zonder geregistreerd te worden als ingezetenen bij een gemeente, met alle problemen van dien, zoals wel is gebleken. De Staatssecretaris geeft in de brief aan te kiezen voor een stapsgewijze aanpak van deze problematiek. Allereerst zullen door middel van een experiment de contact-gegevens op vrijwillige basis worden verzameld en worden gebruikt met toestemming. In stap 2 zullen door middel van een uitgebreider experiment de contact-gegevens en tijdelijke verblijfsadressen worden geregistreerd, actueel worden gehouden en worden verstrekt op basis van autorisatiebesluiten. Stap 3 is het evalueren van de experimenten en het voorbereiden van wetswijziging.

De leden van de D66-fractie danken de Staatssecretaris voor het verbeterplan registratie arbeidsmigratie en hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het verbeterplan registratie arbeidsmigranten en hebben hierover nog een enkele vraag. Hoe verhouden deze plannen zich ten opzichte van de aanbevelingen van het aanjaagteam onder leiding van Emile Roemer en hoe verhouden deze plannen zich ten opzichte van het ingediende amendement Rajkowski c.s.?

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggend verbeterplan om te registratie van arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen (BRP) te verbeteren. Deze leden zijn van mening dat een deel van de problematiek, namelijk de vaak erbarmelijke omstandigheden waar arbeidsmigranten mee te maken hebben, voor een deel te wijten is aan het feit dat de desbetreffende autoriteiten geen zicht hebben op waar zij verblijven. Registratie in de BRP moet daar een einde aan maken.

Ook deze leden zijn doordrongen van de ernst van de problematiek. Alleen begrijpen deze leden niet waarom de Staatssecretaris in diens verbeterplan dan voor een stapsgewijze aanpak kiest. Vergen urgente problemen niet juist een doortastende aanpak door de benodigde wet- en regelgeving meteen aan te passen en maatregelen te nemen om gemeenten en andere instellingen voor te bereiden op deze nieuwe registratie van niet-ingezetenen? Hoe verhoudt zich het stappenplan tot het advies van de Commissie Roemer om arbeidsmigranten als ingezetenen te registreren op het feitelijk adres waar zij verblijven? Hoe voorzien uw plannen erin dat ook meereizende partners en kinderen van arbeiders worden geregistreerd? Voorzien de plannen in een wettelijke grondslag voor gegevensuitwisseling en bestandvergelijking tussen RNI, Belastingdienst, UWV, gemeenten en DUO? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het verbeterplan van de registratie van arbeidsmigranten in de basisregistratie personen. Deze leden hebben voor dit moment een vraag aan de Staatssecretaris. In het verbeterplan lezen zij dat de Staatssecretaris stappen wil zetten, maar dat deze stappen deels in de vorm van vrijwilligheid en experimenten worden voorgesteld. Kan nader worden ingegaan op de redenen voor deze keuze waarom er niet voor is gekozen wettelijke stappen te zetten en de verbeteringen daarmee juridisch te borgen?

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de brief van de Staatssecretaris. Zij hebben enkele vragen.

2. Stand van zaken

Allereerst vragen de leden van de VVD-fractie naar de meest recente stand van zaken als het gaat om de voorbereiding van dit experiment. Hoever is het departement daarmee? Hoever zijn de gemeenten? Het experiment met als doel om de registratie van arbeidsmigranten in de BRP te verbeteren past in het nieuwe artikel 4.16A van de BRP, zoals voorgesteld in het wetsvoorstel Wijziging van de Wet basisregistratie personen (TK 35 648). Waarom wordt stap 1 niet overgeslagen, zodat direct met het volledig registreren van contactgegevens en tijdelijke verblijfsadressen van arbeidsmigranten in de BRP kan worden begonnen? Speelt daarbij meer dan alleen het voltooiën van het wetsvoorstel Wijziging van de Wet basisregistratie personen (TK 35 648)? De voorkeur van de leden van de VVD-fractie gaat uit naar het zo spoedig mogelijk uitvoeren van het experiment, ervan uitgaande dat eerst een experiment nodig is en het opnemen van de gegevens in de BRP niet meteen in de wet kan worden verankerd. Gaarne krijgen zij een reactie van de Staatssecretaris.

De leden van de D66-fractie vragen wat de ervaringen zijn met het lopende experiment waarbij door 19 RNI-loketten bij gemeenten vrijwillig e-mailadressen en telefoonnummers van niet-ingezetenen worden geregistreerd. De leden vragen ook waarom het tot de zomer van 2022 moet duren om het tweede deel van het experiment in werking te laten treden, waarbij ook tijdelijke verblijfsadressen worden geregistreerd en bijgehouden kunnen worden in het BRP. De leden vragen of dit dan niet langer gaat over vrijwillige registratie, en of er in de experimenteeruimte wel naar ruimte zou kunnen worden gezocht om dit direct te verplichten, ook al binnen het experiment. De leden van de D66-fractie vragen of voor de derde stap dan ook de uitkomsten van het tweede deel moeten worden afgewacht wat de Staatssecretaris betreft.

De leden van de D66-fractie vragen daarnaast of de Staatssecretaris nader wil ingaan op de aanvullende adviezen van het aanjaagteam arbeidsmigranten op de registratie van arbeidsmigranten. De leden vragen daarbij op welke manier de actieve zorgplicht van werkgevers ten aanzien van registratie zou kunnen worden vormgegeven, en wat de stand van zaken is rond de signalen uit de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit. Het aanjaagteam doet namelijk de aanbeveling om deze signalen te gebruiken bij het versterken van toezicht op arbeidsmigratie. Het kabinet heeft eerder aangegeven daar waar mogelijk al gehoor wordt gegeven aan het advies van het aanjaagteam arbeidsmigranten. De leden vragen of dit deel van het advies daar ook onder valt en wat de beoogde timing is voor het opvolgen van dit advies.

De leden van de SGP-fractie vragen of de snelheid waarmee ingrijpende wijzigingen van de BRP nu plaatsvinden, met name het verankeren van contactgegevens, voldoende recht doet aan de vereiste zorgvuldigheid. In hoeverre worden waar nodig het vrijwillige traject en de experimentele

aanpak benut om risico's te voorkomen bij het verplicht opnemen van contactgegevens van niet-ingezetenen?

De leden van de SGP-fractie vragen de Staatssecretaris nader te duiden wat de bedoeling is van het opnemen van de contactgegevens van niet-ingezetenen. Deze leden lezen in de brief vooral voor betrokkenen positieve doelstellingen, zoals het creëren van meer zicht en betere bescherming, maar zij constateren dat ook sprake kan zijn van de noodzaak tot handhaving bij onwil om te registreren in strijd met verplichtingen. Zij vragen hoe deze uitgangspunten zich tot elkaar verhouden en wat dat betekent voor de communicatie richting niet-ingezetenen.

3. Het stappenplan

Ten aanzien van het stappenplan stellen de leden van de PvdA-fractie de volgende vragen.

Stap 1. Contactgegevens verzamelen op vrijwillige basis, en gebruiken met toestemming

De leden van de PvdA-fractie begrijpen niet wat de meerwaarde is van het op vrijwillige basis melden van e-mailadressen en telefoonnummers van niet-ingezetenen in de 19 RNI-loketten, anders dan misschien met het registratiesysteem kan worden geoefend met het oog op verdere uitbreiding van de registratie. Kunt hier nader op worden ingegaan? Wat draagt het vrijwillig registreren van deze beperkte gegevens en het gebruiken daarvan in de praktijk bij aan het oplossen van de vaak schrijnende problemen waar arbeidsmigranten tegenaan lopen? En deelt de Staatssecretaris de mening van deze leden dat bij vrijwillige medewerking het risico levensgroot is dat arbeidsmigranten alsnog buiten beeld blijven en er ook geen zicht op hun woon- of werksituatie gaat ontstaan? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Stap 2. Contactgegevens en tijdelijke verblijfsadressen registreren, actueel houden en verstrekken op basis van autorisatiebesluiten.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat in stap 2 bij wijze van experiment de tijdelijke verblijfsadressen aan de 19 RNI-loketten geregistreerd kunnen gaan worden. Deze tijdelijke verblijfsadressen en de contactgegevens kunnen dan ook verstrekt worden aan alle gemeenten en andere overheidsorganisaties die daarvoor geautoriseerd worden. Met een dergelijke registratie krijgt de arbeidsmigrant een BSN-nummer. Waarom zouden deze arbeidsmigranten daarna nog gaan kiezen om zich in het BRP te gaan inschrijven? Met een BSN kan deze arbeidsmigrant immers al legaal in Nederland functioneren en lijkt er een stimulans te ontbreken om zich in de BRP, anders dan de RNI, in te gaan schrijven. Hoe kan voorkomen worden dat arbeidsmigranten alsnog uit het oog verdwijnen?

Stap 3 Experimenten evalueren en wetswijzigingen voorbereiden.

Kan de Staatssecretaris het tijdspad schetsen van de stappen 1 tot en met 3 met daarbij vermelding wanneer de wetswijziging wordt voorzien die nodig is om wel een structureel toezicht te kunnen houden op het wel en wee van arbeidsmigranten in Nederland, zo vragen de leden van de PvdA-fractie?

Waar zitten de eventuele belemmeringen in uitvoeringspraktijk, de wet- en regelgeving of financiën die weggenomen dienen te worden om dit proces te versnellen en er sneller voor de zorgen dat de problematiek van arbeidsmigranten eerder aangepakt kan gaan worden?

4. Uitvoering

Hoeveel tijd is er na de inwerkingtreding van het hiervoor genoemde wetsvoorstel nodig voordat daadwerkelijk met het experiment kan worden begonnen, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Wil de Staatssecretaris de Kamer informeren over de gang van zaken en het moment dat de gemeenten de genoemde gegevens echt gaan opnemen? In hoeverre wordt een en ander straks gemonitord en geëvalueerd? Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie van de Staatssecretaris.

De leden van de D66-fractie vragen wat het amendement van het lid Rajkowski c.s. (TK 35 648 nr. 12) zou betekenen voor de geschetste aanpak indien dit zou worden aangenomen. Zij vragen of de Staatssecretaris nog nader kan ingaan op de context die hij heeft geschetst bij de behandeling van dit amendement, dat zijn voorkeur nog steeds de route via een experimenteerartikel zou zijn. Gezien de recente voorbeelden van misstanden rond de huisvesting van arbeidsmigranten, acht de D66-fractie het noodzakelijk om sneller over te gaan op wetgeving. De leden vragen daarbij wel waar de Staatssecretaris de mogelijke noodzaak ziet om bij te sturen en wat hij is tegengekomen bij de opzet van de experimenten. De leden vragen hoe de Staatssecretaris dan wil omgaan met inwerkingtreding, aangezien hij aangeeft dat dit amendement niet sneller van kracht zal zijn dan de route van de experimenten.

5. Relatie met overige wetgeving

De leden van de VVD-fractie vragen aandacht voor de relatie met EU-wet- en regelgeving. In hoeverre is deze regelgeving een belemmering voor het definitief regelen van het opnemen van de contactgegevens en de tijdelijke verblijfsadressen van arbeidsmigranten in de BRP? Is de Staatssecretaris bereid daar onderzoek naar te laten doen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wil de Staatssecretaris de Kamer informeren over de uitkomsten van dat onderzoek?